

Nr 103.

Av herr **Lindman m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för jordbrukets främjande.

Genom det pågående världskriget och de stora rubbningar, som uppstått beträffande varuutbytet de olika länderna emellan har konstaterats, att det är av oerhörd vikt för ett land att inom egna gränser kunna producera vad som oundgängligen erfordras för de dagliga behoven, varvid födoämnen obesträtt måste sättas i främsta rummet. På grund av de stora svårigheter, som varit förbundna med importen av livsfrönödenheter, har man all anledning att uppställa den frågan, huruvida det svenska jordbruket icke skulle kunna utvecklas därhän, att inom landet kunde produceras de födoämnen i tillräckliga kvantiteter vårt folk behöver och, om denna fråga kan besvaras jakande, i vilken riktning jordbruket bör ledas och utvecklas, och slutligen vad från statsmakternas sida kan och bör göras för att nå detta mål.

Det svenska jordbruket arbetar under i hög grad växlande och olikartade förhållanden. I stort sett äro dessa förhållanden icke de allra gynnsammaste. På grund av landets stora utsträckning i norr och söder råda visserligen helt olika förhållanden i norra och södra Sverige, men icke ens i södra Sverige, där förhållandena i klimatiskt hänseende dock äro vad Sverige beträffar de mest gynnsamma, är jordbruket lika gynnsamt ställt som i de flesta andra jordbruksidkande länder. Den jord, som står till det svenska jordbrukets förfogande, är därjämte i hög grad olikartad och i avsevärd utsträckning stenig och svårbrukad. Förutsättningarna för livsmedelsproduktionen äro sålunda icke de allra bästa, och de svenska jordbrukarne få i många trakter för att icke säga i större delen av landet, föra en ganska hård kamp för sin tillvaro, men möjligheter att utveckla jordbruket saknas dock icke. Vi skola inledningsvis anföra några uppgifter ur den tillgängliga statistiken, som bl. a. ge en antydan om jordbrukets utveckling under de senaste årtiondena.

Enligt antydda statistiska uppgifter utgjorde den odlade arealen inom vårt land år 1913 3,683,773 hektar fördelade i 359,871 brukningsdelar. I 1870 års statistik är den odlade arealen uppgiven vara 2,547,398 hektar. Härav framgår att under 43 år den odlade arealen ökats med i runt tal 1,136,000 hektar. Även om denna ökning till någon del är beroende av mera noggranna statistiska uppgifter, är det dock obestriddigt att under de senaste årtiondena avsevärda arealer genom odling blivit lagda under plog.

Statistiska uppgifter om de odlingslägen, som förekomma inom vårt land, saknas tyvärr, men om vi antyda att den odlade arealen kan ökas med minst en miljon hektar, torde vi icke göra oss skyldiga till någon överdrift. Huruvida denna odling kommer till stånd är givetvis beroende av en mängd faktorer, som icke kunna i detta sammanhang i detalj beröras. I stort sett torde uppodlingen av den odlingsbara jorden bli beroende av dels det framtida priset på jordbruksprodukter, dels om den för odlingen behövliga egna eller legda arbetskraften kan åstadkommas.

Av nyssnämnda statistik framgår likaledes att 1913 års skörd var i kvantitativt hänseende den största, som i vårt land blivit producerad. Spannmålsskörden var 3,071,235 ton mot 1,943,228 ton år 1870. Sistnämnda år var det i skördehänseende dittills gynnsammaste sedan jordbruksstatistikens tillkomst. Av förutnämnda siffror framgår, att spannmålsskörden ökats med i runt tal 1,228,000 ton. Då växtodlingen under den mellanliggande tiden förändrats i sådan riktning, att odlingen av foder- och handelsväxter i hög grad ökats, utgör sistnämnda siffra icke någon fullt tillförlitlig mätare av jordbrukets framsteg under den mellanliggande perioden, men den ger dock en antydning härom. Denna framgår dock tydligare om man utgår från skördens hela värde, som år 1882 — det första år under vilket siffror härom äro i statistiken anförda — utgjorde 535 miljoner kronor, men för år 1913 887·7 miljoner, vilket innebär en skillnad av 352·7 miljoner kronor. Av spannmålsskörden utgjorde år 1913 råg och vete 819,500 ton. Under år 1870 var skördesiffran för dessa sädesslag 640,240 ton. Härav framgår, att skörden av brödsäd visserligen avsevärt ökats, men icke i samma grad som spannmålsskörden i dess helhet. Detta torde delvis sammanhånga med förändringar i växtföljden, ävensom därmed att odlingen av vårsäd i hög grad gynnats genom nyodlingen, som framförallt omfattat mossmarker, där odling av brödsäd endast undantagsvis kan med fördel bedrivas.

Den årliga konsumtionen av brödsäd omfattar enligt statistiska centralbyråns beräkningar 1,122,000 ton. Om man utgår från 1913 års skörd av brödsäd — vete och råg — vilken skörd utgjorde 819,501 ton, fanns

nämnda år en brist av c:a 302,500 ton, att fylla, och utgå vi från skörde-medeltalet under år 1904—1913 utgör nämnda medeltal c:a 804,800 ton, vilket antyder en brist av i runt tal 317,000 ton. Följaktligen finnes en avsevärd permanent brist av brödsäd. Det brödsädesbehov, som måste fyllas genom import, därest odlingen inom landet icke utvecklas, är i stigande. Orsaken härtill torde vara dels att befolkningssiffran, om än långsamt, växer, dels att befolkningen alltmer övergår att använda bröd av siktade i stället för av sammanmalda mjölsorter.

Huruvida behovet av brödsäd kan fyllas genom en utvecklad odling inom landet är icke blott beroende av odlarne utan även av konsumenterna. På grund av den ökade fordringen på mjölkkvaliteten synas kvarnägarna vilja göra gällande, att det svenska vetet måste för mjölkkvalitetens upphjälpande uppblandas med utländsk mera glutenrik sådan. Man bör dock kunna utgå ifrån, att om den inhemska odlingen av brödsäd utvidgas, bör under alla förhållanden denna odlings alster kunna användas i större utsträckning, och med god vilja bör även den svenska spannmålen — framför allt om odlingen av mera gluten-rika sorter främjas genom högre betalning — praktiskt taget kunna fylla behovet av brödsäd utan import.

Såsom förut framhållits, har värdet av den svenska skörden avsevärt stegrats, och i samband härmed har husdjursskötseln gjort goda framsteg. Antalet husdjur inom vårt land utgjorde

	1870.	1913.
Hästar	428,446	596,136
Nötkreatur	1,965,900	2,720,741
Får	1,595,009	988,163
Getter	124,326	71,054
Svin	354,303	967,684

Av dessa siffror framgår, att antalet hästar, nötkreatur och svin i hög grad ökats, medan får- och getskötseln gått tillbaka. Under de senare åren har därjämte ett allmänt intresse för husdjurens förbättring i kvalitativt hänseende kunnat konstateras, vadan utvecklingen i själva verket är större än siffrorna beträffande antalet djur utvisar. Produktionen inom landet av sådana husdjursskötselns produkter som smör, kött, fläsk och ägg har på grund härav blivit icke blott tillräcklig att fylla landets behov, utan trots ökad konsumtion har ett betydligt exportöverskott uppstått. Under år 1913 hade detta exportöverskott ett värde av

	Kr.
Smör	47,450,777
Kött	2,403,648
Fläsk	5,473,625
Ägg	832,237
Levande djur	1,650,859
	Summa 57,811,146

Detta överskott visar, att jordbrukarne på grund av ekonomiska skäl ansett det förmånligare att utveckla husdjursskötseln än att bedriva huvudsakligen spannmålsodling. Beträffande jordbrukets viktigaste exportvara, smöret, är det dock i detta sammanhang av ett visst intresse att erinra sig, att antalet leverantörer till mejerierna år 1910 utgjorde endast 80,179, vilket visar att av landets c:a 360,000 jordbrukare endast c:a 22 % voro medlemmar i eller leverantörer till mejerier, medan c:a 78 % dels producerade smör i hemmen, vilket avsattes inom landet, dels försålde mjölken direkt till konsumtion.

Av det anförda framgår, att det svenska jordbrukets produktion icke fyllt behovet av brödsäd, men att det utvecklats därhän, att det beträffande andra födoämnen icke blott kan föda den nuvarande utan en långt talrikare befolkning.

Ingen torde vilja förneka, att den nuvarande dyrtiden genom det väsentligt stegrade priset å födoämnen hårt pressar stora lager av vårt lands befolkning. Däremot våga undertecknade göra gällande, att det i sammanhang härmed ofta hörda talet därom, att jordbrukarne genom dyrtiden och de ökade priserna tillskansat sig en oskäligen vinst, icke är med verkliga förhållandet överensstämmande. Det är uppenbart, att vid all produktion vinsten därav är beroende av produktionskostnaderna. Nu veta alla, som syssla med jordbruk, att produktionspriset å jordens produkter varierar högst betydligt under olika år. Vad som därvid i särskild hög grad inverkar, är naturligtvis skördeförhållandena. Erhålles en klen skörd, är produktionskostnaden av en viss mängd därav betydligt högre än om skörden varit rik. Under de tvenne senaste åren hava vi i vårt land på stora områden erhållit klena skördar; särskilt har stråfoderskörden slagit till den grad fel, att i många orter ej erhållits halv skörd mot den normala. Gräsvallarne, som i mellersta Sverige ha större betydelse än i det sydliga, hava delvis icke lämnat någon skörd, och halmavkastningen av vårsäd var 1914 i hela landet minimal; 1915 års höstsädeskörd visade i stora trakter av lerjordsdistrikten fullständig missväxt. Att en och annan

lantbrukare varit lyckligare lottad, beroende dels å egendomens beskaffenhet och dels på erhållen större regnmängd etc., äro undantag, som icke kunna inverka på omdömet om skörden i sin helhet. En stor del foderämnen, som betinga mycket höga priser, ha måst införas från utlandet. Priset å konstgödsel har i vissa fall stegrats med 50—100 %, priset å kraftfoder har varit 80—100 % högre än det normala, och andra för jordbruket nödvändiga produkter hava ungefär i samma eller ännu högre grad stigit i pris. Jordbrukets arbetare avlönas visserligen i stor utsträckning med naturprodukter och som följd därav hava de i mindre grad berörts av dyrtiden, men i samma mån jordbruksprodukternas produktionskostnader ökats, har på gund av formen för avlöningen arbetskostnaden stigit. På grund av vad sålunda anförts våga vi påstå, att ingen sakkunnig kan bestrida, att under de senaste åren produktionskostnaden för lantbrukets produkter varit högst betydligt högre än under normala år, och att det således erfordras mycket högre betalning för dess varor, om kostnader för varornas framställning skola bliva ersatta. Därtill kommer, att, då jordbruket arbetar under sådana förhållanden, att betalningen för inköpta råvaror i allmänhet erhålles först någon tid efter att sådana anskaffats, det är tydligt, att vid uppåtgående tider erhålles någon vinst av vad som odlats under normala förhållanden, eller blivit inköpt till normalt pris, men denna vinst torde dock av samma skäl helt eller till större delen förloras, när priset å livsörnödenheter faller. Om prisfallet blir hastigt, kan jordbrukets ställning bli t. o. m. nog så vanskelig, ty konstgödsel och kraftfodermedel samt andra förnödenheter inköpta under dyrtid skola betalas genom försäljningen av en skörd, som, när prisfall inträder, ej inbringa motsvarande belopp.

Man kan även förutse, att jordbruket, sedan kristiden en gång är över, skall få svårt att i konkurrensen med övriga näringar skaffa nödig arbetskraft. Redan under normala förhållanden flyter en jämn ström av arbetskraft från jordbruket och landsbygden till industrien och samhällen, liksom emigration till främmande länder till stor del sker från landsbygden. Genom de av världskriget skapade förhållandena kommer sannolikt industrien inom och utom landet att suga till sig en stor del av de arbetare, som nu sysselsättas vid jordbruket, och man har all anledning befara, att denna viktiga näringsgren även av denna orsak kommer i en synnerligen svår ställning.

Vi torde, sedan den nuvarande världskrisen är över, hava att emotse en kraftig utveckling av vårt lands industri, men denna utveckling borde gå hand i hand med en kraftig utveckling av jordbruket. Först därigenom skapas nödiga förutsättningar för en allsidig utveckling av hela vårt

näringsliv. Det förefaller oss vara av synnerlig betydelse att en skyndsamt utredning verkställes, som kan tjäna till ledning för staten beträffande de åtgärder, som från dess sida böra vidtagas för jordbrukets främjande. Denna utredning bör helst göras så vid att intet av verkligt värde förbises. Vi skola i det följande i största korthet beröra några av de frågor, som i första hand synas böra beaktas.

Det mest trängande behofvet är av flera skäl utan tvivel *främjandet av odlingen av brödsäd*. De senaste två årens händelser ha oförtydligt visat, att oöverbärliga svårigheter kunna uppstå vid fyllandet av landets behov härav. För att främja denna odling erfordras i första hand *ordnade avsättningsförhållanden*, och härvid träder frågan om *spannmålslagerhus* i förgrunden. Genom lagerhusen bli odlarna i tillfälle att själva ordna lagringen av spannmål, för vilket de flesta sakna nödiga och härför lämpliga magasin, och då de flesta lantmän därjämte redan på hösten äro nödsakade att avyttra spannmålen för att skaffa penningar, men spannmålsprisen dels på grund av den stora tillströmningen av säljare, dels på grund av kvarnarnas begränsade magasinsutrymmen vanligen avsevärt nedgå vid denna tid, skulle genom lagerhusen spannmålsprisen bli jämnare, varjämte behöfliga förskott kunde utbetalas. Genom att en säkrare inkomst bereddelse odlarne, skulle säkerligen en utvecklad odling av brödsäd komma till stånd. Genom dylika lagerlokaler skulle spannmålen därjämte erhålla en bättre skötsel och mera jämna kvaliteter bli förda i marknaden, och större mängder brödsäd skulle bli använda till avsett ändamål i stället för att utfodras till kreaturen, vilket icke så sällan äger rum på grund av lågt pris och genom bristfällig lagring åstadkommen nedgång i kvaliteten.

Enligt vår uppfattning bör även *odlingen av potatis*, såsom varande av synnerlig betydelse, främjas. I vårt södra grannland har potatispreparat med synnerlig fördel blivit använda till inblandning i bröd. Man kan utan överdrift våga uttala den uppfattningen, att Tysklands omfattande potatisodling varit nyssnämnda land till oerhört gagn både före och under världskriget. Vad vårt land beträffar torde potatisodlingen komma att gå starkt tillbaka på grund av minskad användning vid bränneriindustrien. Frågan om främjandet av potatistorkning och den torkade potatisens användning synes oss vara icke blott ett jordbruksintresse utan även ett viktigt statsintresse, som bör ingående utredas.

Icke blott inom Norrland utan även inom övriga delar av landet *finnas, såsom förut framhållits, stora arealer odlingsbar jord, som med eller utan vattenavledning bör kunna läggas under plog*. Dessa arealer lämna nu en obetydlig inkomst, men om de uppodlades skulle stora mängder spannmål och foderämnen kunna frambringas, nya hem skapas och nu

befintliga hem göras bärkraftigare. Det synes oss vara en i bästa mening landsgagnelig uppgift, om denna fråga, sedan den underkastats behöflig utredning, kunde av statsmakterna verksamt främjas.

Av den odlade jord, som finnes inom vårt land, äro *stora arealer vattensjuka och i behov av täckdikning*. Från dessa stora arealer, som nu ofta lämna en svag och underhållig skörd skulle genom en rationellt utförd täckdikning avsevärt ökad avkastning vinnas. Dessa förbättringar kräva dryga kostnader, som de ofta nog mindre bemedlade jordbrukarna hava svårt att åstadkomma. Det bör heller icke förbises att denna åtgärd skulle i hög grad främja just höstsädesodlingen. A dåligt avdikad jord kan odling av höstsäd knappast med framgång bedrivas, enär under vintern och våren så stora skador vanligen uppstå, att den väntade skörden antingen helt uteblir eller ock i hög grad nedgår.

Den svenska åkerjorden ger i stort sett ännu icke den avkastning den borde kunna ge. Inom många jordbruk bedrivas vad man plägar beteckna rovdrift, d. v. s. man berövar jorden större mängder näring än vad man genom gödsling återför till densamma. Den förnämsta orsaken till denna rovdrift är *bristfälligt tillvaratagen och bristfällig vård av den naturliga gödseln*. Att stora summor härigenom gå förlorade hava sakkunniga på jordbruksområdet flerfaldiga gånger framhållit utan att en förändring till det bättre utom i alltför få fall vidtagits. Man talar om en årlig direkt nationalförlust av 50—70 millioner kronor åsamkad genom bristfällig gödselvård, och detta endast i förlorat gödselvärd, det förlorade skördevärdet är givetvis större. Genom denna oerhörda förlust förlorar jordbruket ett av sina förnämsta medel till en kraftig utveckling. Genom statens ingripande hava mindre premielån för en förbättrad gödselvård kunnat utlämnas till en och annan mindre jordbrukare, och inom denna grupp av jordbruk ha i vissa trakter förhållandena i någon mån blivit bättre, fastän långtifrån i så stor omfattning, som det varit önskvärt. Det har ock från likaledes sakkunnigt håll med bokföringssiffror visats, att småbrukens avkastning, sedan denna förbättring blivit utförd, i så hög grad stegrats, att därigenom i praktiken visats, att denna fråga är av oerhörd ekonomisk betydelse för jordbrukets avkastning.

Denna frågas stora betydelse är säkerligen känd och erkänd av många jordbrukare, men de anordningar, som erfordras, kräva så stora kostnader, att många hava svårt att anskaffa nödiga medel härför. I allmänhet står viljan att utföra förbättringar och förmågan att göra det i omvänt förhållande till varandra. Det skulle därför vara ett av de allra kraftigaste medlen att gynna livsmedelsproduktionen, om statens medverkan i större utsträckning kunde erhållas härför. Bäst skulle frågan kunna

ordnas genom uppläggandet av en lånefond, ur vilken de i ekonomiskt hänseende svagast ställda kunde mot rimlig ränta erhålla lån. Genom att på detta sätt en del anläggningar komme till stånd, skulle säkerligen den i ekonomiskt hänseende bättre lottade jordbrukaren utan hjälp av statsmedel följa exemplet och en bärande grund härigenom läggas under det svenska jordbruket och en ökad livsmedelsproduktion vara i betydlig mån tryggad.

Genom de svårigheter, som uppstått att från utlandet erhålla behövliga kraftfodermedel, och även på grund av gjorda erfarenheter har man mer och mer kommit till insikt om, att kreatursskötseln bör i så stor utsträckning som möjligt byggas på *hemmaproducerade fodermedel*. På detta område finnes särskilt en sak att beakta, nämligen vår i alltför stor omfattning *försummade beteskultur*. Genom betesmarkens förbättring och bättre utnyttjande skulle en del av den odlade jorden kunna användas för produktion av spannmål och foderämnen för vinterutfodringen i stället för att som nu under sommaren betas. Visserligen har denna fråga under de senaste åren i någon mån blivit beaktad, men ännu i alltför ringa utsträckning, varför den på ett eller annat sätt borde främjas, enär mycket härigenom skulle kunna åstadkommas dels för livsmedelsproduktionens främjande och dels för tillvaratagande av värden, som skulle kunna bli till gagn för vårt land för dess jordbruk och ekonomi.

En jordbrukare är såsom livsmedelsproducent icke blott beroende av klimatiska och jordmånsförhållanden utan även av de *avsättningsmöjligheter*, som stå till buds. Varje jordbrukare, som vill vinna ekonomisk framgång eller som över huvud taget vill existera såsom jordbrukare, måste icke blott producera, utan han måste även skaffa avsättning för det producerade, och detta är i vårt vidsträckta, mångenstädes glest bebyggda land en svårighet, som icke är så lätt att på lämpligt sätt åstadkomma. I alltför stor utsträckning lider det svenska jordbrukets produktion under svårigheter i antytt syfte.

Det är sålunda ett oeftergivligt behov både när det gäller att främja jordbrukets utveckling och livsmedelsproduktionen att avsättningsförhållandena bliva ordnade och detta är ett intresse både för konsumenter och producenter. *Andelsmejerier* eller *andelsgräddmejerier* erfordras för att främja avsättningen av mjölken och för beredande av smör dels för landets behov, dels för avsättning utomlands. *Andelsslakterier* skulle likaledes främja svinskötseln, tillföra jordbrukarna behövliga inkomster och landet livsmedel och inkomster även från utlandet i den mån exportöverskott uppstår. Huru man än vill ordna inom ett land, kan man näppeligen icke avpassa konsumtion och produktion så noga, att exporten kan undvaras,

och varorna borde under alla förhållanden vara av den beskaffenhet, att de kunna avsättas även utomlands.

Men vad kan staten göra? Staten kan icke bygga andelsmejerier och andelsslakterier. Detta är påtagligt, men från statens sida kunde genom billiga lån, framför allt till företag i sådana trakter, där jordbruket arbetar under mera ogynnsamma förhållanden, hjälpa producenterna, få företagsamheten väckt till liv och därigenom i hög grad främja utvecklingen och sedermera, när företagen vuxit sig så starka, att de kunna stå på egna ben, kunde den sedermera obehövliga statshjälpen indragas. Att härigenom en mängd obehövliga mellanhänder skulle kunna undvikas till fördel både för producenter och konsumenter är det icke nödvändigt att närmare utveckla, då denna fördel är alldeles påtaglig.

En fråga, som nära berör livsmedelsproduktionen och avsättningen är *billigare järnvägsfrakt* för födoämnen och för sådana råvaror, som äro nödvändiga för jordbruket. Inom vårt land måste av helt naturliga skäl en stor mängd födoämnen transporteras mycket lång väg å järnväg. För transporter utgående järnvägsfrakter måste naturligtvis avvägas så, att de med transporten förenade kostnaderna bli betäckta, men fraktutgifterna äro nu så avsevärda, att varuutbytet i hög grad försvåras, framförallt för de trakter, som icke äro i tillfälle att använda den under normala förhållanden billigare sjötransporten.

Beträffande livsmedelsavsättningen och -transporten finnes en annan viktig fråga, som i vårt land näppeligen tillräckligt beaktats, nämligen *kylhus- och kylvagnsfrågan*. Under vissa tider av året finnas vissa födoämnen i överskott, under det att under andra tider brist å dylika födoämnen är för handen. Genom nedkylning torde flertalet av dessa födoämnen kunna förvaras för att sedermera föras i marknaden. Bland dessa varor märkas ägg, frukt, möjligen grönsaker, vilt m. m. Därtill kommer, att de flesta matvaror av animaliskt ursprung under den varma årstiden kräva transport i avkylda vagnar och upplagring i avkylda lokaler. Frågan är icke ordnad genom enbart kylvagnar och kylrum å ångbåtar, ej heller enbart genom kyllokaler å produktions- och konsumtionsplatserna, utan nedkylningen av varan före transporten måste kombineras med fullgod avkylning under och efter transporten, icke minst därför, att en i kylhus lagrad vara så snart den kommer under högre temperatur är utsatt för en ganska hastig förskämning. Det skulle vara av stor nationalekonomisk betydelse om denna fråga bleve löst på ett rationellt sätt, och både producenter och konsumenter skulle skörda vinst därav genom mera jämna priser. Svenska ägg skulle exempelvis hela året kunna i tillräckliga mängder tillhandahållas, utmärkt svensk frukt, som nu i stora mängder förstöres i

olämpliga lagerlokaler eller som i brist på lagringslokal antingen slumpas bort till ruinerande låga priser för omedelbar konsumtion eller icke alls kan avsättas, skulle i stor utsträckning kunna ersätta åtminstone en stor del av den från utlandet importerade frukten. Transporten av fläsk och kött skulle under sommaren kunna äga rum utan den risk, som nu förefinnes, att stora partier bli odugliga till människoföda, vilken förlust drabbas alla parter. Fisk skulle kunna transporteras från kusterna till det inre av landet o. s. v. Denna fråga kan emellertid näppeligen lösas utan statens mellankomst i en eller annan form

Under den kallare årstiden fordras för transporten av en del för köld ömtåliga varor såsom potatis, frukt m. m. vagnar, där temperaturen kan regleras s. k. *varmvagnar*. Dylika vagnar förekomma redan nu men i alltför otillräckligt antal för ett livligare varuutbyte mellan de olika landsdelarna.

Inom det svenska jordbruket förbrukas stora mängder kraftfoder, konstgödsel och frövaror. Att så även framdeles kommer att ske är tydligt. Icke så sällan utan tvärt om mycket ofta äro de saluhållna varorna, särskilt beträffande kraftfodret, av underhaltig beskaffenhet, och jordbruket, framför allt det mindre, gör årligen stora förluster härigenom. Det är sedan lång tid tillbaka ett inom jordbrukskretsar närt önskemål, att en *särskild lag* beträffande handel med dylika förnödenheter bleve antagen till skydd för jordbruket, en lag, som gjorde vederbörande säljare ansvarig därest underhaltiga eller skadade varor försåldes såsom fullgoda sådana. Blotta tillvaron av en sådan lag skulle från den svenska marknaden avlägsna en stor mängd underhaltiga förnödenheter, som nu, icke minst från Danmark, spridas inom vårt land, vållande det svenska jordbruket och framförallt de mindre jordbrukarne stora förluster.

Med detta hava vi berört några av de spörsmål, som otvivelaktigt förtjäna det allvarligaste beaktande både från jordbrukets egen synpunkt och från konsumentens. Jordbruket är både i bokstavlig och i bildlik mening landets modernäring. Det är ur många synpunkter — de senaste årens erfarenheter bära vittne därom — ett livsvillkor för vårt folk, att jordbruket kraftigt utvecklas. Sedd ur denna synpunkt är denna fråga en försvarsfråga i ordets egentliga bemärkelse. Men jordbrukets utveckling är även en ekonomisk fråga av rang. Med en fattig jordbrukarklass, som bedriver ett litet avkastande jordbruk, sjunker landets ekonomiska bärkraft. Med ett utvecklat jordbruk stiger samma bärkraft i motsvarande grad. Jordbruket är ej blott producerande, det är även i hög grad konsumerande. Jordbruket konsumerar i mycket hög grad industriens alster och ett utvecklat, högtstående jordbruk är ett sunt och bärande underlag för svensk

industri. Vål är det sant att jordbruket bör stå på egna fötter och bära sina egna bördor, men å andra sidan är statens medverkan för avskaffandet av de svåraste stötestenarna ett viktigt villkor för snabbare framsteg, och från statens sida är hjälpen som kan givas, en ingalunda oklok kapitalplacering.

I en artikel, som vid nyåret var synlig i den svenska pressen, säger vår nuvarande jordbruksminister statsrådet, friherre J. Beck-Friis följande tankvärda ord beträffande det svenska jordbruket och dess betydelse:

»Det svenska lantbruket har sedan lång tid tillbaka fått bära det vackra namnet 'landets modernäring', och det har gjort sig förtjänt av detta hedersnamn.

De ansvarsfulla tider vi nu genomleva hava burit ojävaktiga vittnesbörd om att vårt lantbruk även från den synpunkten framför andra landets näringar äger obestridlig rätt till detta namn, att dess avkastningsförmåga och alstringskraft utgör ett av de viktigaste villkoren för bevarande av vårt fäderneärvda oberoende.

Den militära krigsberedskapen ensam är otillräcklig, då yttre faror hota vårt land; där kräves jämväl en ekonomisk sådan; och i skapandet av densamma har lantbruket förvisso att bära den tyngsta bördan.

I denna av vunnna erfarenhet under de gångna krigsmånaderna tydligare än någonsin tillförne bekräftade sanning ligger en oavvislig maning ej endast till Sveriges jordbrukare att vid sitt arbete på den egna torvan städse hava blicken fästad på denna lantbrukets betydelsefulla och maktpliggande uppgift, utan ock till landets övriga inbyggare att, under klar förståelse av lantbrukets vikt men även av dess många vanskligheter i vårt nordliga klimat, skänka detsamma det stöd varav det kan vara i behov och varförutan det icke kan fylla de krav, som under tunga allvarstider ställas på detsamma.

En dylik samverkan till vår modernärings främjande och utveckling kan och skall — om viljan att uträtta något hos oss alla är ärlig och god — bliva till rik välsignelse för ett älskat fosterland. Ju framgångsrikare resultaten bliva, desto tryggare kan det svenska folket gå framtiden till mötes.»

Detta är en nyårsönskan till Sveriges jordbruk och till det svenska folket som förtjänar att icke blott beaktas utan även efterlevas.

Ingalunda skall förnekas, att såväl genom riksdagens och Kungl. lantbruksstyrelsens som vissa korporationers försorg åtgärder, beträffande ett och annat av vad som ovan berörts, redan äro vidtagna, och att jordbrukets i allmänhet främjande ingalunda varit riksdagen främmande, men vi anse dock, att *just nuvarande tidsförhållanden* ådagalagt, att mera om-

fattande och kraftiga åtgärder äro av behovet påkallade. Vi förmena ävenledes, att en allsidig utredning av nu berörda synpunkter skulle vara av största vikt.

På grund av vad sålunda blivit anfört hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en skyndsamt utredning angående de åtgärder som från det allmännas sida må kunna vidtagas för jordbrukets främjande med beaktande isynnerhet av de synpunkter som i det föregående blivit anförda.

Stockholm den 22 januari 1916.

<i>Arvid Lindman.</i>	<i>Hans Andersson.</i>	<i>Carl Persson.</i>
<i>Gust. Odqvist.</i>	<i>P. Nilsson,</i> <i>Bonarp.</i>	<i>A. P. Gustafsson.</i>
<i>J. P. Jespersen.</i>	<i>Joh. Jeansson</i> <i>i Kalmar.</i>	<i>E. v. Hofsten.</i>
<i>Aug. Lingström.</i>	<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>Axel E. Lindvall.</i>
<i>S. Welin.</i>	<i>Arthur Gustafson.</i>	<i>K. J. Larsson.</i>
<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>Conrad Vahlquist.</i>	<i>David Norman.</i>
<i>E. Eurén.</i>	<i>N. E. Nilsson.</i>	<i>Edv. Andersson.</i>
<i>C. Wilh. Jönsson.</i>	<i>Sig. A. Carlsson.</i>	<i>M. Svensson.</i>
<i>Joh. E. Svensson.</i>	<i>J. A. Jonsson.</i>	<i>Edvard Lithander.</i>
<i>Sven Lübeck.</i>	<i>David Pettersson.</i>	<i>Per Gabrielsson.</i>
<i>E. Räf.</i>	<i>Malte Sommelius.</i>	<i>Fritz Kaijser.</i>
<i>Axel Sundberg.</i>	<i>Ad. Wiklund.</i>	<i>John Erlansson.</i>
<i>K. Beckman.</i>	<i>P. M. Olsson.</i>	<i>Karl Hildebrand.</i>
<i>A. V. Isaksson.</i>	<i>A. Henriksson.</i>	<i>Anders Elisson.</i>
<i>L. E. Gustafsson.</i>	<i>K. Westerström.</i>	<i>Karl Kahlström.</i>
<i>John Jönsson.</i>	<i>Carl Lorentzon.</i>	<i>R. Andersson.</i>
<i>Joh. Zelahn.</i>	<i>Karl Magnusson</i> <i>i Sköfde.</i>	<i>C. O. Johansson.</i>
<i>Carl Lindmark.</i>	<i>Alfred Petterson.</i>	<i>Wilh. Andersson.</i>

<i>C. O. Svensson.</i>	<i>Sven Persson,</i> Fritorp.	<i>N. Gust. Åkerlindh.</i>
<i>Pehr Aug. Andersson.</i>	<i>Gust. Rydén.</i>	<i>Cornelius Olsson.</i>
<i>E. O. Magnusson</i> i Tumhult.	<i>Walter Kant.</i>	<i>O. E. Holm.</i>
<i>Nils Johansson.</i>	<i>Nils Ohlsson.</i>	<i>Axel Westman.</i>
<i>Carl Hallendorff.</i>	<i>Karl Karlsson,</i> Mo.	<i>O. Alfr. Berg.</i>
